

Göteborgs kommun

info@educ.goteborg.se

Fredrik.johansen@educ.goteborg.se

2019-07-03

1 (23)

Dnr-2018:6344

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Motorbranschens Tekniska gymn. i Göteborgs
kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en regelbunden kvalitetsgranskning på Motorbranschens Tekniska gymn. avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. För varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar inom/på vilka punkter detta ska göras. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs i så fall också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer då det bedöms motiverat.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Motorbranschens Tekniska gymn. i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Att rektorn leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete som genomsyrar undervisningen på hela skolenheten.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver vidareutveckla arbetet med att elever ges ett aktivt lärarstöd och att lärare planerar och engagerar eleverna under hela lektionstiden

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i låg utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Att rektorn tillsammans med lärarna och övrig personal på skolan utvecklar ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att skapa trygghet och studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver följa upp betyg och nationella provbetyg i syfte att säkerställa att det sker en likvärdig betygssättning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 31 januari 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:6344) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Sammanfattande motivering för bedömningen är att rektorn inte i tillräcklig utsträckning följer upp och analyserar skolenhetens resultat och att analysen ligger till grund för de utvecklingsområden som beslutas om för att utveckla verksamheten. Den nytilträdde rektorn ger dock flera exempel på hur han arbetar för att få igång ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenheten till exempel genom att besluta om ytterligare utvecklingsområden. Granskningen visar även att lärare har olika forum för samverkan till exempel arbetslag och arbetsplatsträffar men att samverkan kan utvecklas för att bättra stödja ett kollegialt lärande som ger avtryck i undervisningen. Vidare säkerställer inte rektorn att nyanställda lärare, behöriga eller obehöriga, ges en noga planerad och övervägd introduktion. Granskningen visar att det finns enstaka inslag av arbete med jämställdhet men arbetet behöver utvecklas till att bli ett strategiskt arbete och omfatta alla elever.

Uppföljning och analys av skolenhetens resultat som grund för utveckling av verksamheten

Granskningen visar att skolenhetens kunskapsresultat och värdegrundsarbete inte i tillräcklig utsträckning följs upp, analyseras och ligger till grund för de utvecklingsområden som beslutas för att utveckla verksamheten. I skolenhetens systematiska kvalitetsarbete framgår att de utvecklingsområden som är beslutade gäller mentorsrollen, elevhälsans förebyggande och främjande arbete, god kontakt mellan hem och skola samt hur rutiner för detta ska tillämpas. Av granskningen framkommer att skolenheten har haft flera rektorsbyten under de senaste åren och att andra nyckelpersoner slutat samtidigt, vilket lett till att det saknats ledarskap och

kontinuitet och att det långsiktiga arbetet tappats bort. De utvecklingsområden som beslutats bygger inte på en analys av elevernas kunskapsresultat utan på en analys av trygghet och studiero. Lärarna ger som exempel att det varit ett återkommande problem på skolan att eleverna i årskurs 1 är "brötiga" och att de kommit fram till att det måste finnas lärare ute på raster och att lärarna ska äta lunch med eleverna. I skolenhetens verksamhetsplan framgår att skolan arbetat med "MTG-andan" som bygger på ledorden Respekt, Delaktighet, Kamratskap och Ärlighet samt att dessa ska genomsyra undervisningen i alla årskurser. Det beskrivs att de nya eleverna i år 1 har en uppstartsvecka där eleverna får vara delaktiga i skolans trivsel- och ordningsregler. Det framgår även att skolan kommer att arbeta vidare med ords betydelse och hur språket är en normbärare i syfte att förebygga sexistiska och rasistiska tendenser. Lärarna beskriver att de efter varje läsår gör en utvärdering där lärarna i olika grupper arbetar med och sammanställer resultaten som sedan lämnas till rektorn och även att de tittat på resultaten av de nationella proven. Att kunskaps- och värdegrundsresultaten inte ligger till grund för skolenhetens utvecklingsområden bekräftas även av den nytilträdde rektorn som berättar att den tidigare tillförordnade rektorn inte gjort någon analys av resultaten utan beslutade om utvecklingsområdena mer "på känn" och som han ville arbeta med, till exempel elevernas närvaro. Rektorn ger i intervju flera exempel på hur han arbetar för att få igång ett systematiskt arbete till exempel genom att besluta om ytterligare utvecklingsområden, att skapa en kompetensutvecklingsplan för hur de ska arbeta med kompetensutveckling i samband med resultaten och att skapa en gemensam struktur på lektionerna i syfte att koppla ihop mål och syfte med mening och motivation.

Lärarna ger några exempel på hur rektorerna, den nytilträdde och den föregående tillförordnade rektorn, följt upp deras undervisning till exempel genom lektionsobservationer och samtal om deras undervisning. Dock, berättar lärarna, har inte alla lärare fått frågor om sin undervisning och de lektionsobservationer som gjordes innan den nya rektorn tillträdde syftade inte på att följa upp lärarnas undervisning och de lärare som observerades fick heller ingen återkoppling. Lärarna säger vidare att den nuvarande rektorn planerar att göra lektionsobservationer vilket även rektorn bekräftar. Av skolenhetens uppföljningsrapport 2017/18 framkommer att lärarna sett ett behov av specialpedagogisk kompetens på skolan, vilket inte funnits sedan december 2017. Den nuvarande rektorn berättar att rekrytering av specialpedagog är på gång och att specialpedagogen framöver förväntas bidra i arbetet med att skapa likvärdighet i undervisningen. Vidare ger rektorn exempel att det finns planer på att dela vissa undervisningsgrupper med syfte att öka inlärning och kunskapsresultaten.

Samverkan mellan lärare kan utvecklas

Granskningen visar att det finns forum för samverkan men att dessa kan utvecklas för att skapa bättre förutsättningar för ett kollegialt lärande som ger avtryck i undervisningen. Av intervjuer med lärare och inskickad information framgår att det finns forum för lärarna att samverka via till exempel arbetslagsträffar, träff med yrkeslärare, personalmöten med all pedagogisk personal och arbetsplatsträffar. På skolenheten finns tre arbetslag, ett för de lärare som undervisar i årskurs 1, ett för de lärare som undervisar på transportinriktningen och ett för de lärare som undervisar på övriga inriktningar, och lärarna kan tillhöra mer än ett arbetslag. Det sker även möten där rektorn och programansvariga lärare träffas för att rektorn ska få information om verksamheten och för att skapa strukturer och följa upp det som sker i utvecklingsorganisationen. Vid dessa möten deltar även arbetslagsledarna och skolans förstelärare en gång per månad. Lärarna beskriver vidare att det finns ett kollegialt lärande mellan lärarna och ger som exempel att de har haft skuggning, att lärare i yrkesämnen ofta undervisar tillsammans där det sker mycket kollegialt arbete och ett bra samarbete och att lärare kan dela med sig av framgångsfaktorer för enskilda elever. Vidare beskriver lärarna att de även samverkar kring elevernas mål och prestationer i de olika kurserna. Dock säger lärarna att det inte finns någon samverkan mellan de lärare som undervisar i språk och att det är ett utvecklingsområde att hitta bättre former för samverkan, till exempel tätare samarbete för de som arbetar i årskurserna 2 och 3. Dessutom saknar flera lärare någon ämneskollega vilket gör att de inte har förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning, se vidare under området *Betyg och bedömning*. Rektorn berättar att han och lärarna har börjat att prata om exempelvis mentorsrollen, extra anpassningar och särskilt stöd, digital kompetens och goda exempel med all pedagogisk personal och att det kommer mer av detta. Vidare kommer ämneslag att startas upp och diskussioner om indelning av arbetslagen pågår.

Granskningen visar att nyanställda lärare, inklusive obehöriga, inte ges en planerad och noga övervägd introduktion. I intervjuer framkommer att nyanställda i starten får praktisk information så som interna rutiner, att någon visar runt på skolan och att de får en dator men att rutiner för introduktionen saknas. Lärarna beskriver att det i princip går till så att en nyanställd lärare får en nyckel och därefter ska börja jobba. Lärarna har lyft till rektorn att det borde finnas en rutin för introduktion av nyanställda samt att en nyanställd lärare borde få en mentor. Rektorn bekräftar att det saknas en rutin för introduktion av nyanställda och berättar att han håller på att ta fram en sådan rutin.

Skolan saknar ett aktivt arbete med jämställdhet

Granskningen visar att det finns enstaka inslag av arbete med jämställdhet på skolan men att arbetet inte är strategiskt och omfattar alla elever. Både rektorn och lärarna bekräftar att det inte finns något aktivt och strategiskt arbete med jämställdhet på skolenheten och att rektorn inte säkerställer att jämställdhet tas upp i undervisningen. Av intervjuer framkommer att det har förekommit inslag av jämställdhetsarbete till exempel genom att elever och lärare har deltagit i en föreläsning av organisationen MÅN om jämställdhet i skolan och att inslag av jämställdhet tas upp till exempel när det handlar om arbetsmiljöfrågor inom ämnena samhällskunskap och naturkunskap. Vidare ger lärare exempel att eleverna kan välja böcker med olika huvudpersoner och att lärarna pratat med eleverna om hur det ser ut i arbetslivet. Rektorn säger att de flesta lärare har en medvetenhet och tar upp jämställdhet med eleverna. Rektorn har initierat en kartläggning med en del tjejer som går på skolan för att ta reda på hur de har det och om de har märkt av någon särskild behandling på skolan eller APL. Elever berättar att efter rektorns samtal med en del av tjejerna fick elever i *en* klass arbeta med ett häfte om jämställdhet.

Granskningen visar att det förekommer ett mycket dåligt språkbruk på skolan och även en väldigt grov jargong, till exempel används ofta könsord när eleverna pratar med varandra. Eleverna beskriver att de inte blir ledsna av språkbruket utan att det är mer en generell jargong. Vidare beskriver elever att som tjej behöver man vara lite hårdhudad för att kunna ta plats och för att orka stanna kvar på en arbetsplats på grund av ett tufft klimat, till exempel har det förekommit att män på APL-platser behandlar tjejer genom att tuffa till sig eller ignorera dem totalt. Tjejer har även fått tips av handledare på APL-platser att man som tjej måste låsa passagerardörren i lastbilen för att undvika att någon tar sig in i lastbilen. Några lärare uttrycker att det är svårt när så mycket "killar och testosteron" samlas på samma plats och att en jargong då kan frodas. Vidare säger lärarna att de tar tag i det som kommer upp till exempel berättar en lärare om en diskussion med elever där det uttrycktes att det är äckligt när en tjej snusar men inte när en kille gör det.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Att rektorn leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete som genomsyrar undervisningen på hela skolenheten.

Skolors arbete med jämställdhet ingår i skolans värdegrund och demokratiuppdrag. Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter.¹

Skolinspektionens granskning visar att det inte finns något strategiskt jämställdhetsarbete på Motorbranschens Tekniska gymn. Rektorn behöver påbörja ett systematiskt och strategiskt arbete inom detta område så att det omfattar alla elever och klasser på skolan.

Ett strategiskt arbete kan exempelvis handla om att i medarbetarsamtal ha frågor om hur aktivt och medvetet lärarna arbetar med jämställdhet eller att ha utformat gemensamma strategier för hur jämställdhet kan tas upp i undervisningen. Rektor behöver försäkra sig om att varje lärare och all personal på skolan verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans undervisning (inklusive arbetsplatsförlagt lärande) och arbete. Varje lärare ska här särskilt verka för att kvinnor och män får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Inom gymnasieskolan, där det finns program där majoriteten elever är kvinnor och andra program där majoriteten elever är män kan det vara en extra utmaning att se till att inflytandet blir lika stort för även för den grupp elever som är i minoritet.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen (2010:2039)

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter,

Gymnasieskolans uppdrag, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program, 4

Gymnasiegemensamma ämnen

Lgr 11, 5 Kursplaner

¹ Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering för bedömningen är att lärarna varierar undervisningen till exempel genom olika typer av uppgifter och arbetssätt och att ett arbete med undervisningens struktur, exempelvis att tydliggöra mål och syfte, är påbörjat för att tydliggöra för eleverna vad de ska lära sig. Vidare anpassas undervisningen till enskilda elevers behov, lärarna förmedlar höga förväntningar och skolans nära samarbete med branschen fungerar motiverande för eleverna. Det finns goda exempel på hur lärare utvärderar undervisningen kontinuerligt och där eleverna ges möjlighet till reflektion. Även om de flesta lärare är bra på att förklara för eleverna så att de förstår finns det lärare vars lektionsupplägg är svårt för eleverna att förstå och som endast förklarar på ett sätt och där undervisningen till stor del består av samma typ av uppgifter. Vidare finns det lärare vars lektioner eleverna inte har skolarbete att sysselsätta sig med under hela lektionstiden och att elever, när de är klara med en uppgift, får sitta av tiden eller sluta tidigare.

Undervisningen är varierad men eleverna får inte alltid undervisning hela lektionen

Granskningen visar att undervisningen mestadels är varierad men att det aktiva lärarstödet och att lektionernas uppgifter anpassas efter lektionstiden behöver utvecklas. På samtliga av de observerade lektionerna förekommer olika typer av uppgifter till exempel gemensam genomgång, arbete i par eller mindre grupp och enskilt arbete. Lärare beskriver att de skapar variation i undervisningen genom att blanda metoder, och innehåll, exempelvis genom att låta eleverna läsa, titta på film och skriva. Eleverna beskriver att lärarna är bra på att lyssna in eleverna och att undervisningen, framförallt i den praktiska undervisningen, till stora delar är väldigt varierad. Eleverna beskriver att de flesta lärare är bra på att förklara på olika sätt så att eleverna förstår och ger som exempel att lärare kan rita på tavlan eller en lärare som legat på golvet för att illustrera. De säger även att det ofta är flera lärare i klassrummen så att det alltid finns någon att fråga om de behöver hjälp och att det ofta finns extrauppgifter eller fördjupningsuppgifter när de är klara med den uppgift som ska göras under lektionen. Vidare beskrivs att eleverna har olika ambitionsnivåer och att det finns enstaka lärare som planerar uppgifter efter elevernas individuella målsättningar. Dock så finns det lärare vars lektionsupplägg är svårt för eleverna att hänga med på, och förstå, och lärare som endast förklarar på ett sätt, och där undervisningen till stor del består av samma typ av uppgifter. Vidare beskriver

eleverna lärare som inte har fullt planerade lektioner och där eleverna inte har skolarbete att sysselsätta sig med under hela lektionstiden. Elever berättar till exempel att det inte har funnits uppgifter på lektioner, eller om de blivit klara med en uppgift innan lektionen eller dagen är slut, och att de då antingen sitter av tiden eller får gå hem tidigare. Elever i en klass berättar att de, på lektioner i praktiska ämnen, ett par gånger i månaden blir belönade för att de arbetat bra genom att få sluta ca 30-60 minuter tidigare. Rektorn bekräftar att han känner till att elever ibland får gå hem tidigare och att han tagit upp det med lärarna och tydliggjort att lärarna ska planera så att de kan fylla lektionerna under dagen och för elever som arbetar snabbare ska de ha andra uppgifter till exempel fördjupning. Även på några av Skolinspektionens lektionsbesök observeras elever som inväntar andra elever och som under tiden sysselsätter sig med annat än skolarbete, till exempel sina mobiltelefoner.

Struktur och målfokus

Det framkommer i granskningen att rektorn har initierat ett arbete med undervisningens struktur, exempelvis att lärarna ska tydliggöra syfte och mål för eleverna och "knyta ihop säcken" vid slutet av lektionerna. Han säger att alla lärare inte är vana vid att arbeta på det sättet men att det då blir tydligare vad eleverna ska lära sig och vad de ska få med sig. Det är lite olika om lärarna tar upp syfte och mål med eleverna på lektionerna, några lärare gör det ibland och andra ett par gånger under läsåret. Lärarna berättar att syfte och mål även finns beskrivet på skolenhetens digitala plattform där även olika matriser finns vilket eleverna tycker är tydligt. Vidare så går flera av lärarna igenom dagens mål med eleverna. Eleverna berättar att lärarna är bra på att förklara vad eleverna behöver kunna och på att ge verklighetsanknutna exempel och att mycket i undervisningen är kopplat till elevernas yrkeskompetensbevis, YKB.² Vidare framkommer att lärarna kopplar till tidigare lektion i ämnet och elever beskriver att lärare gör en snabbrepetition efter helger för att eleverna ska komma ihåg vad undervisningen behandlat föregående vecka. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer finns exempel på lärare som gör kopplingar till tidigare lektion i ämnet, att lektionens syfte och mål är uppskrivet på tavlan och att

² Yrkeskompetensbevis krävs för att få utföra gods- eller persontransporter med tung lastbil

lärare gör kopplingar även till de förmågor som eleverna ska utveckla i ämnet och hur de kan ha nytta av det i framtiden.

Förväntningar och motivation

Granskningen visar att lärare förmedlar höga förväntningar på eleverna till exempel individuellt via loggboken eller i trepartssamtal tillsammans med elevens handledare på APL och att skolans samarbete med branschen fungerar motiverande för eleverna. Motorbranschens Tekniska gymnasium har även ett nära samarbete med branschen och branschrepresentanter kommer till skolan och informerar eleverna om vilka förväntningar som yrkeslivet har på eleverna. Vidare uppmuntrar och motiverar branschrepresentanterna även eleverna till exempel kring entreprenörsanda och vikten av kunskaper i engelska och svenska. Rektorn beskriver att det gör att eleverna lyfter blicken och får en helhetsbild av sin utbildning vilket fungerar motiverande även för det som eleverna kanske inte tycker är så intressant just då. Vidare säger rektorn att han fått till sig, genom en nyligen genomförd elevenkät och i samtal med elever och vårdnadshavare, att lärarna är bra på att förmedla höga förväntningar på eleverna. En lärare berättar att hen för vissa elever ritar upp en tidslinje över hela läsåret för att synliggöra målet och vad som ska göras under läsåret. Elever berättar att lärarna är bra på att pusha och peppa dem till exempel när de är ute och övningskör tillsammans. De beskriver att lärarna är tydliga med att det är viktigt att eleverna lär sig vissa saker och att lärarna tar in det praktiska i det teoretiska vilket gör det mer relevant för eleverna. Till exempel kommer matematiken in i de praktiska delarna av undervisningen och vice versa. Lärare beskriver att de brukar prata med eleverna om hur de blir attraktiva på arbetsmarknaden och att de har goda möjligheter till anställning vilket motiverar eleverna. Dock så finns det flera elever som inte gillar skolan och där lärarna arbetar mycket med mentorskapet och relationsbyggandet eftersom eleverna då kommer till skolan och gör det de ska.

Anpassning av undervisningen efter elevernas behov

Granskningen visar vidare att undervisningen i flera delar anpassas efter enskilda elevers behov till exempel genom lättare eller svårare uppgifter, uppgifter i olika etapper eller genom att illustrera arbetsordningen med bilder. Dock förekommer det att elever får vänta in elever som behöver längre tid. Både lärare och elever beskriver att det finns klasser med stor spridning i elevernas ambitions- och kunskapsnivåer och lärarna ger flera exempel på hur de anpassar i undervisningen till enskilda elever

exempelvis genom att lyssna på böcker, få lättare uppgifter och genom hjälp med studieplanering. Vidare säger lärare att de i yrkesämnena blandar det teoretiska med det praktiska och att det är viktigt att konkretisera. Av granskningen framkommer att eleverna mestadels arbetar med samma saker och att arbetssätten eller lärarens undervisningsstil kan variera. Elever berättar att de kan få svårare uppgifter i vissa ämnen, men inte i andra, och att den som blir klar snabbt med en uppgift kan få vänta in andra elever. Några elever säger även att det finns extrauppgifter som är lite svårare och av fördjupande karaktär som de kan arbeta med och när de andra eleverna är ikapp så går de vidare tillsammans. Flera elever beskriver att om något är svårt så får de jobba vidare med det hemma alternativt medans de andra eleverna går vidare till nästa moment, vilket leder till att eleverna kommer efter i det momentet också. Att elever ibland behöver vänta in varandra bekräftas av lärare som exempelvis beskriver att alla elever måste nå vissa delar som handlar om säkerhet och att de ibland behöver pausa så att alla elever är med. Elever i en klass beskriver att de, på lektioner i praktiska ämnen, ett par gånger i månaden blir belönade för att de arbetat bra genom att få sluta ca 30-60 minuter tidigare. Om de inte arbetar så bra får eleverna kritik och får stanna hela lektionen. Eleverna beskriver att det kan uppstå tjafs om detta och att de upplever att anledningen till att läraren låter eleverna gå tidigare är att läraren inte orkar med klassen.

Inflytande och utvärdering av undervisningen

Granskningen visar att lärarna ger eleverna inflytande framförallt över vilka arbetssätt och redovisningsformer som ska användas i undervisningen och att det finns ett fåtal lärare som kontinuerligt utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna och där eleverna även får reflektera över deras lärande. I intervju med lärare framkommer att det varierar om eleverna ges inflytande i undervisningen, några lärare säger att eleverna inte ges så mycket inflytande i början av utbildningen, men att det ökar efter hand, och andra att eleverna ges mindre inflytande i årskurserna 2 och 3. Lärare ger som exempel på hur eleverna ges inflytande framförallt att eleverna kan påverka hur de vill redovisa men även i vilken ordning vissa moment ska genomföras och att eleverna kan få välja vilken bok eller om vilket ämne de vill läsa. Ett par lärare säger att de frågar eleverna om hur de vill lära sig och vad de vill börja med, då kan eleverna bestämma arbetssätt efter dagsform och grundkunskaper. En annan lärare säger att hen erbjuder olika sätt att ta reda på fakta till exempel genom film eller Kahoot. Även eleverna bekräftar att det varierar om huruvida de ges inflytande över undervisningen. Några elever säger att de kan påverka i vilken ordning vissa moment ska genomföras men elever i en annan årskurs känner inte igen det. Andra elever ger exempel på att

de har fått komma med synpunkter på hur de vill arbeta och vilka moment som kunde genomföras. Några elever säger att lärarna även har fått till sig utvärderingar från fjolårets elever i år 3 och att lärarna tagit till sig av de synpunkter som kommit fram exempelvis när det gäller mängden uppgifter på lektionerna.

Flera lärare beskriver att de tycker att det är svårt att främja elevernas vilja att ta ansvar för sitt eget lärande. Lärarna säger att det är viktigt att förklara för eleverna att det handlar om att ha med sig kunskaper för livet och inte om att ha alla rätt på prov. Andra lärare beskriver att eleverna har periodisering där eleverna är ute på APL i tre veckor följt av skolförlagd undervisning tre veckor. Lärare berättar att eleverna under de veckor som de är på skolan ska arbeta med något speciellt och bör uppnå en viss nivå efter perioden. Planeringen samt syfte och mål finns beskrivet för eleverna på skolenhetens digitala plattform. Både elever och lärare ger exempel på att eleverna, framförallt i ett ämne, skriver loggbok efter varje lektion där eleverna får reflektera över till exempel vad de lärt sig. Detta bekräftas även av Skolinspektionens lektionsobservationer där eleverna fick svara på frågor om lektionen och även skriva om de behövde hjälp att komma vidare. Eleverna berättar att de även skriver i loggböcker efter APL-perioder och några elever ger ett exempel då en lärare, efter en veckas arbete mot ett specifikt mål, utvärderade med eleverna. Rektorn säger att han frågat lärarna om de utvärderat sin undervisning med eleverna men att det inte gjorts. Elevhälsan berättar att rektorn tydligt har signalerat till lärarna att de ska utvärdera undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver vidareutveckla arbetet med att elever ges ett aktivt lärarstöd och att lärare planerar och engagerar eleverna under hela lektionstiden

Ett aktivt lärarstöd kan innebära att läraren ger tydliga beskrivningar, förklaringar och instruktioner till begrepp och undervisningens innehåll. Läraren behöver ha en dialog med eleverna för att fånga upp deras frågor samt hjälpa dem att komma igång med sina uppgifter. I det aktiva lärarstödet ligger också att kunna förklara samma sak på flera olika sätt och prova andra förklaringsmodeller om eleven inte förstår, samt att på

ett konstruktivt sätt vidta åtgärder om elever inte kommer igång med sitt arbete.³ För att undervisningen ska vara välbalanserad behöver lektionens innehåll och arbetsprocesser vara anpassad till den tid för lektionen som är avsatt. Det handlar till exempel varken att fylla lektionen med för få eller för många olika aktiviteter. Vägledande i arbetet är att elever behöver kunna slutföra påbörjade processer och ha möjlighet att upprätthålla sitt engagemang och intresse lektionen ut.⁴ Elever som inte blir tankemässigt utmanade och stimulerade på lektionerna riskerar att bli omotiverade, uttråkade och ibland stökiga. Motsvarande gäller om elever inte får det stöd de behöver för att kunna följa undervisningen. Lärarna behöver på ett konstruktivt sätt uppmärksamma elever som förefaller passiva eller oengagerade i skolarbetet. Utgångspunkten bör vara att det finns möjligheter för läraren att kunna ge eleven en mer stimulerande uppgift än den som inte lyckats få eleven att bli motiverad.⁵

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i låg utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Sammanfattande motivering för bedömningen är att det saknas ett medvetet och målinriktat arbete med att skapa trygghet på skolan som bygger på elevernas upplevelse. Även om de flesta elever är trygga på skolan så har kartläggningar med

³ Håkansson, J. & Sandberg, D. (2012) Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell forskning, Stockholm: Natur och kultur

⁴ Skolinspektionen (2012b) Mer än vad du kan tro: Religionskunskap i gymnasieskolan, Rapport 2012:3, Stockholm: Skolinspektionen

⁵ Skolinspektionen (2014) Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt, Rapport 2014:2, Stockholm, Skolinspektionen

elever visat att det finns platser som upplevs otrygga, till exempel skolans omklädningsrum. Dessa platser varit återkommande vid kartläggningarna och även om enskilda anställda tar initiativ så saknas ett gemensamt arbete som bygger på en analys av elevernas upplevelse av trygghet. Det saknas även ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att skapa studiero och undervisningen präglas i varierande grad av studiero. Även om skolans lärare ger exempel på hur de enskilt arbetar för att skapa studiero så visar granskningen att detta inte leder till en lugn miljö vilket påverkar elevernas möjligheter att ägna sig åt skolarbetet.

Det saknas ett medvetet trygghetsarbete

Granskningen visar att det saknas ett medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan som bygger på en analys av elevernas upplevelse av trygghet. I samtliga intervjuer framkommer att de flesta av eleverna känner sig trygga på skolan och att det genomförs elevenkäter där frågor om elevernas trygghet ingår. Någon dokumentation av elevenkäternas resultat eller åtgärder därav, från de två olika enkäter som genomförts under läsåret 2017/18, framgår inte i skolenhetens uppföljningsrapport på grund av för få svarande elever. Lärare och elevhälsan beskriver att tidigare rektor gått igenom resultatet av enkäterna med personalen, att analyser skett, och att enkäterna visat att omklädningsrummen på skolan samt matsalen framkommit som ställen där eleverna upplever sig otrygga. Det framkommer även att dessa platser även tidigare är konstaterats som otrygga men några konkreta åtgärder har inte vidtagits för att komma tillrätta med otryggheten. Ett par lärare och en representant från elevhälsan berättar i intervju att de på eget initiativ brukar röra sig i närheten av omklädningsrummen en kort stund under sin lunchrast för att hålla lite koll. Lärare berättar också att de tar upp frågor om trygghet på elevernas utvecklingssamtal och i andra samtal men att det kan vara svårt att få med åsikter från de elever som är tysta och som kanske inte våga uttrycka sig. Nuvarande rektor berättar att han nyligen har genomfört en enkät med eleverna sedan han tillträdde där resultatet ska diskuteras i hela personalgruppen och konkreta åtgärder ska tas fram och följas upp.

I skolenhetens verksamhetsplan, och i intervjuer, framgår att skolans arbete med normer och värdegrund sker genom arbete utifrån "MTG-andan" som bygger på ledorden Respekt, Delaktighet, Kamratskap och Ärlighet. Framförallt har skolan arbetat mycket med MTG-andan i årskurs 1 genom till exempel en uppstartsvecka med inslag där eleverna får vara delaktiga i att ta fram trivsel- och ordningsregler.

Detta synliggörs i klassrummen genom att begreppen, värdeorden, finns sammanställda i ett "Word Cloud".

Det saknas ett samlat arbete för att skapa studiero

Granskningen visar att det saknas ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att skapa studiero och att undervisningen i varierande grad präglas av studiero. Samtliga intervjugrupper beskriver att studieron varierar mellan olika klasser och att det saknas ett gemensamt arbete med att upprätthålla studiero. Elever beskriver att lärarna har olika toleransnivå för vad som är studiero och att det finns klasser där det alltid eller oftast är god studiero. Vidare finns det klasser som, enligt eleverna, ofta har väldigt hög ljudvolym och där eleverna inte kan arbeta med skolarbete. Några elever beskriver att det är "krig" eller kaos på lektionerna och att lärare inte säger ifrån eller att det inte fungerar när läraren gör det. Elever är otrevliga och tjafsar med både lärare och elever, kastar suddgummi och skriker och det händer minst en gång på varje lektion för en klass. Flera elever säger att de vant sig vid att det inte är studiero och att de kan ta på sig hörlurar för att kunna koncentrera sig på skolarbetet. Det finns även klasser där lärarna beskriver att de är tacksamma för att de inte undervisar i dessa klasser eller där de räknar ner dagarna tills eleverna ska ta studenten och att det inte går att få ordning på klassen.

Lärare ger några exempel på hur de arbetar med att skapa studiero: de samlar in elevernas mobiltelefoner, några lärare låter elever arbeta i grupprum och lärare har pratat med en klass om vad skollagen säger om till exempel repressalier. Granskningen visar att vissa lärare låter elever arbeta i grupprum, eller i skolbiblioteket, men för andra lärare är det inte tillåtet. Flera elever ger exempel på att lärare sagt till eleverna att om de inte är intresserade av lektionen så kan de lämna klassrummet.

Av granskningen framkommer att studiero tas upp med eleverna på mentorstid och vid utvecklingssamtal och det görs en elevenkät varje läsår. Lärarna jämför dock inte resultatet mellan olika klasser och forum för att diskutera verktyg, och gemensamt förhållningssätt, för att upprätthålla studieron saknas. Lärarna har försökt att ha ett gemensamt arbete till exempel med klassrumsplacering, klassrumsregler och mobiler men lärarna gjorde ändå olika. Både lärare och skolans elevhälsa beskriver att mobiltelefoner och datorer är ett bekymmer och att det leder till att eleverna gör annat än skolarbete. Det framkommer att de tidigare haft som regel att samla in elevernas mobiltelefoner men att det inte fungerade och flera lärare har gett upp att samla in mobilerna eftersom det tar lång tid och att de inte hinner tjafsas med eleverna om det.

Vid Skolinspektionens lektionsobservationer bekräftas att det är varierad studiero. Det förekommer att elever kommer sent till lektionen, elever som pratar eller sjunger, att elever lyssnar på musik utan hörlurar, notisljud från mobiler eller att elever sysselsätter sig med sina mobiltelefoner.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Att rektorn tillsammans med lärarna och övrig personal på skolan utvecklar ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att skapa trygghet och studiero.

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.⁶

Lärarnas arbete med att skapa studiero kan handla om hur de agerar både förebyggande och åtgärdande när det finns ordningsproblem – i en elevgrupp eller kopplat till enstaka elever. Lärarnas förebyggande arbete kan genomföras på olika sätt. Forskning visar att lärarna behöver ha ett tydligt ledarskap i klassrummet och se till att eleverna ägnar sig åt skolarbete under lektionerna. I detta kan konkreta saker som att ta ansvar för hur eleverna är placerade i klassrummet eller hur rummet är möblerat. Det kan också handla om bemötandefrågor som att uttrycka tydliga förväntningar, vara en god förebild och genom att uppmärksamma det önskvärda beteendet hos eleverna.⁷

Elever som inte blir tankemässigt utmanade och stimulerade på lektionerna riskerar att bli omotiverade, uttråkade och ibland stökiga.⁸ Motsvarande gäller om elever inte får det stöd de behöver för att kunna följa undervisningen. Lärarna behöver på ett konstruktivt sätt uppmärksamma elever som förefaller passiva eller oengagerade i skolarbetet. Utgångspunkten bör vara att det finns möjligheter för läraren att kunna

⁶ 5 kap. 3§ skollagen (2010:800)

⁷ Skolverket (2011b) Utvärdering av metoder mot mobbning, Rapport 353, Stockholm: Fritzes

⁸ Skolinspektionen (2014) Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt, Rapport 2014:2, Stockholm: Skolinspektionen

ge eleven en mer stimulerande uppgift än den som inte lyckats få eleven att bli motiverad.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 25a § skollagen

8 kap. 2-3 och 3f §§ gymnasieförordningen

Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering för bedömningen är att rektorn inte gjort några analyser av lärarnas betygssättning och utifrån det fört diskussioner med lärarna. Vidare har lärarna, dock inte alla, förutsättningar för att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning. Det sker exempelvis genom sambedömning för de lärare som har ämneskollega, samrättning av nationella prov samt att lärare använder sig av Skolverkets bedömningsstöd. Dock saknar några av lärarna i tillräcklig utsträckning möjlighet att kvalitetssäkra sin bedömning och betygssättning eftersom samverkan inte finns.

Analys av betygssättningen

Granskningen visar att rektorn inte har gjort några analyser av lärarnas betygssättning. Både lärare och rektorn berättar i intervju att några analyser av lärarnas betygssättning inte har genomförts. Flera lärare berättar att de diskussioner som förts med rektorer har handlat om att stå till svars för framförallt de F som var satta och att skolans tidigare rektorer mest har fokuserat på att alla elever ska nå betyget E. I inskickad dokumentation beskrivs att några djupare analyser av lärarnas betygssättning inte genomförts eftersom den dåvarande rektorn var tillförordnad.

Samverkan för likvärdig bedömning och betygssättning

Granskningen visar att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar till exempel genom sambedömning och Skolverkets bedömningsstöd. Flera lärare har goda förutsättningar till att kvalitetssäkra sina betyg till exempel genom sambedömning för de lärare som har en ämneskollega, matriser, samrättning

av nationella prov som genomförs anonyma och där lärarna byter prov med varandra och genom användning av Skolverkets bedömningsstöd. Lärare ger även exempel på att de, i olika kurser, bedömer samma typ av uppgift på var sitt håll och därefter jämför och diskuterar hur de tänkt och vad de sett. Vidare gör lärarna sammanfattande bedömningar tillsammans med elevernas handledare på APL och eleverna dokumenterar vad de utfört i en loggbok. Dock finns det lärare som inte har förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygssättning eftersom ämneskollega saknas. Därmed sker diskussioner om bedömning endast vid tveksamheter i bedömningen eller när elever riskerar att inte uppnå målen. Även rektorn bekräftar att förutsättningarna skiljer sig åt mellan lärare och att det finns lärare som inte har möjlighet till samverkan i bedömning och betygssättning, varken på skolenheten eller i samarbete med andra skolor.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp betyg och nationella provbetyg i syfte att säkerställa att det sker en likvärdig betygssättning.

Av 1 kap. 9 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas och av 3 kap. 14 § skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar.

Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 299) framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att se till att lärarna dels är väl förtrodda med det regelverk som gäller, dels i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. I rektorns ansvar ingår också att särskilt beakta utbildade, mindre erfarna och nyanställda lärares behov av stöd i denna process.

Det är viktigt att skolenheten har rutiner för att analysera betyg och nationella provbetyg ur olika perspektiv för att säkerställa att betygen är så likvärdiga som möjligt, och att de nationella proven särskilt beaktas. Om det kommer fram att det finns avvikelser mellan betyg och provbetyg är det av vikt att rektorn undersöker vad

avvikelserna kan bero på samt om de är motiverade eller inte.⁹ Sammantaget har rektorn ett ansvar för att detta analyseras utifrån att fastställa om eventuella skillnader kan bero på att lärarna har olika tolkningar av styrdokumentet, eller utifrån att de vägt samman elevprestationer på olika sätt. Utifrån vad analysen visar behöver sedan rektorn sätta in och genomföra förbättringsinsatser. Dessa åtgärder ska ta sikte på att höja betygssättningens kvalitet. Syftet är att utjämna skillnader mellan lärare, program, ämnen/kurser och årskurser. Det är här av yttersta vikt att rektor för samtal med lärarna om det som identifierats, och att de tillsammans tänker kring hur de kan förändra sitt arbetssätt.

På Skolinspektionens vägnar

X Roland Fallström

Enhetschef
Signerat av: Roland Fallström

X Madeleine Olofsson

Föredragande utredare
Signerat av: Madeleine Olofsson

I handläggningen av ärendet har även utredare Johanna Svedberg medverkat.

⁹ Skolverket allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2018:247), Betyg och betygsättning

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 14 och 15 mars 2019. Besöket genomfördes av Madeleine Olofsson och Johanna Svedberg.

Motorbranschens tekniska gymnasium är en gymnasieskola belägen i Högsbo, Göteborgs kommun. Skolenheten har ett nationellt program, Fordons- och transportprogrammet, och Introduktionsprogram. På skolenheten går ca 300 elever. Skolenheten leds av en rektor.